

*С. М. Каплін**здобувач Академії праці, соціальних відносин і туризму,
народний депутат України*

СОЦІАЛЬНЕ ПАРТНЕРСТВО В ДЕМОКРАТИЧНІЙ ДЕРЖАВІ: КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ

У сучасних умовах становлення та стимулювання розвитку інститутів громадянського суспільства в Україні актуальними постають проблеми дослідження їх активної соціально-політичної взаємодії, правового зв'язку, визначення місця і ролі в конституційному механізмі публічної влади тощо.

Останнім часом спостерігається тенденція конституційного будівництва України як демократичної, соціально орієнтованої держави, що спирається на принцип реального забезпечення участі громадян в управлінні державними справами та прийнятті важливих державно-політичних рішень.

Взагалі ідея соціальної держави пройшла тривалий еволюційний шлях і політико-правовій доктрині і наразі трансформувалась в ідею про демократичну соціальну правову державу, в якій гармонічно узгоджуються державні, суспільні та приватні інтереси. Фактично ж соціальна держава є провідним принципом, прагненням, стратегічним пріоритетом та найвищим ступенем розвитку сучасної демократичної держави. Звісно, що принцип соціальної держави закріплюється в більшості конституцій сучасних демократичних держав, таких як Німеччина (ч. 1 ст. 20), Франція (ст. 1), Іспанія (ч. 1 ст. 1), Італія (ст. 2), Польща (ст. 2), Румунія (ч. 3 ст. 1), Хорватія (ст. 1), Туреччина (ст. 2), Швейцарія (ч. 2 ст. 2) та ін.

Україна відповідно до ст. 1 Конституції також проголошує принцип демократичної, соціальної, правової держави, проте необхідною умовою його реалізації є вироблення системної та обґрунтованої державної соціально-економічної політики.

У конституційній доктрині соціальною визнається держава, політика якої спрямована на створення умов, що забезпечують соціальну справедливість, гідний рівень життя людини, рівні умови праці, належну оплату праці, заборону дискримінації, гарантії соціального захисту тощо. Процес формування соціальної держави вимагає розроблення концептуально виваженої соціальної доктрини, яка б враховувала сучасний стан соціально-економічної ситуації та містила конкретні заходи реалізації конституційних настанов.

Тобто для ефективної реалізації конституційного принципу побудови соціальної держави в Україні необхідно, щоб цей процес супроводжувався комплексом реформ з урахуванням узгодження інтересів публічної влади та всіх

соціальних груп населення на основі розумного компромісу та розвиненої ефективної системи соціального партнерства. При цьому соціальне партнерство є цивілізованим механізмом досягнення компромісу між працівниками, роботодавцями та державою, і досить важливу роль у ньому відіграють професійні спілки, які виступають рушійною силою в процесі вироблення компромісних рішень та досягнення соціального діалогу.

Актуальність дослідження проблеми соціального партнерства в демократичній державі підвищується неоднозначністю доктринальних інтерпретацій та нормативно невизначеністю терміна, а також необхідністю розмежування таких категорій, як «соціальне партнерство» та «соціальний діалог».

Мета цієї статті полягає в комплексному дослідженні соціального партнерства як політико-правового феномена крізь призму доктринальних інтерпретацій, його відмежування від спорідненої правової категорії «соціальний діалог» та визначення пропозицій щодо вдосконалення чинного законодавства.

Термін «соціальне партнерство» вперше починає застосовуватись Дж. С. Мілем, Ф. Бастіа, Ж-Ж. Руссо, Т. Гобсом та ін. для обґрунтування ідеї соціальної справедливості та досягнення консенсусу між рівноправними суб'єктами (учасниками) суспільного виробництва. На сьогодні термін «соціальне партнерство» застосовується в різних галузях науки, а саме в економіці, соціології, науці державного управління, політології та юриспруденції та ін., але в законодавстві є відсутнім. Вагомий вклад у дослідження проблем соціального партнерства внесли праці таких вчених: О.С. Арсентьевої, Н.Б. Болотіної, Л.І. Бистрової, С.В. Гербеда, Н.Г. Діденко, Ж.А. Єрмакової, Ч.К. Карінова, І.Я. Кісельова, А.І. Кудряченко, Л.С. Любохинця, В.А. Міхеєва, Н.В. Піроженко, Т.О. Сергіної, С.Ю. Соболева, М.В. Сорочишина, М.М. Сунарчіної, Н.І. Трішкіної та інших.

У конституційному праві соціальне партнерство як політико-правовий феномен майже не досліджується, хоча саме в Конституції проголошується принцип соціальної правової держави. О.В. Скрипнюк, досліджуючи соціальну функцію Конституції, наголошує, що вона є специфічним напрямом впливу, який має своїм предметом забезпечення соціальних прав, інте-

ресів та потреб громадян, сприяння розвитку соціального законодавства, формування системи соціального партнерства тощо [1, с. 108]. Саме тому вважаємо, сьогодні існує нагальна потреба в переосмисленні векторів державного будівництва, спрямованих на розвиток інститутів громадянського суспільства. В результаті чого особлива роль у конституційному механізмі державної влади повинна відводитись неурядовим організаціям, у т.ч. профспілкам, що сприятиме створенню збалансованої моделі соціального партнерства, досягненню конструктивного соціального діалогу та підвищенню ефективності соціальної політики в державі.

Звісно, за час існування України як незалежної держави неодноразово були здійснені спроби на законодавчому рівні визначити поняття «соціальне партнерство». Так, у Законі України «Про організації роботодавців» від 24.05.2001 р. соціальне партнерство визначалось як система колективних відносин між найманими працівниками, роботодавцями, виконавчою владою, які виступають сторонами соціального партнерства в ході реалізації їхніх соціально-економічних прав та інтересів [2]. Проте вказаний закон втратив чинність 05.08.2012 р.

У 2002 році народним депутатом Косіновим С.А. до Верховної Ради України було подано проект Закону «Про соціальне партнерство» № 2173 від 10.09.2002 р. [3], в якому пропонувалось визначити соціальне партнерство як систему відносин між працівниками, роботодавцями та виконавчою владою, які виступають сторонами соціального партнерства в ході реалізації їх соціально-економічних прав та інтересів, спрямовану на врахування інтересів працівників і роботодавців шляхом взаємних переговорів, консультацій, досягнення та укладення сторонами угод, колективних договорів і прийняття спільних рішень. Відповідно, сторонами партнерства визначались працівники, роботодавці, органи державного управління та місцевого самоврядування в особі уповноважених ними представників. Проте цей законопроект у кінцевому рахунку було відкликано 05.02.2003 р.

У 2006 р. на двадцять сьомому пленарному засіданні Міжпарламентської Асамблеї держав-учасниць СНД було прийнято 16.11.2006 р. Модельний закон про соціальне партнерство, у ст. 1 якого закріплюється, що соціальне партнерство є «взаємодією органів державної влади, об'єднань роботодавців та профспілок у визначенні та проведенні в життя узгодженої соціально-економічної політики в галузі трудових відносин, а також двосторонніх відносин між роботодавцями та профспілками, спрямованих на забезпечення узгодження їх інтересів у порядку, визначеному законодавством» [4].

Досягнути певного консенсусу вдалось лише у 2010 р. із прийняттям Закону України «Про соціальний діалог в Україні». Відповідно до ст. 1 зазначеного закону соціальний діалог визначається як процес визначення та зближення позицій, досягнення спільних домовленостей та прийняття узгоджених рішень сторонами соціального діалогу, які представляють інтереси працівників, роботодавців, органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, з питань формування та реалізації державної соціальної та економічної політики, регулювання трудових, соціальних, економічних відносин [5]. Повністю дублюється таке визначення поняття соціального діалогу і в ст. 312 гл. 1 кн. 6 проекту Трудового кодексу України, який було розглянуто і прийнято парламентом у першому читанні [6].

Як цілком справедливо зазначає С.В. Гербеда, соціальний діалог являє собою процес, який виражається в реалізації колективних переговорів; колективних угод і колективних договорів; участі працівників та їхніх представників в управлінні організацією; взаємних консультаціях та інформуванні сторін соціального діалогу; мирно-посередницьких процедурах вирішення колективних трудових спорів (конфліктів) [7]. У перспективі можна запропонувати розширити предметну сферу соціального діалогу шляхом надання профспілкам права представляти найманих працівників у процесі прийняття державно-політичних рішень, що торкаються їх інтересів.

У науковій літературі не існує єдиного підходу і до розуміння сутності соціального партнерства, його розуміють як «форму співробітництва» [8, с. 40] чи «форму регулювання соціально-трудова відносин» [9, с. 135], «інструмент сучасної соціальної політики» [10, с. 226], «механізм узгодження інтересів різних соціальних груп» [11; 12] «складову частину соціального механізму демократичного урядування» [13], «систему суспільних відносин» [14–17] та ін.

Для більш ґрунтовного аналізу розуміння сутності та змісту соціального партнерства пропонуємо розглянути доктринальні позиції науковців щодо досліджуваного феномену.

Так, одна група вчених вважає соціальне партнерство формою співробітництва між різними суб'єктами. Зокрема, Ж.А. Єрмакова, Н.І. Трішкіна стверджують, що соціальне партнерство є співробітництвом між підприємцями, органами державної влади та працівниками для забезпечення стійкого та динамічного розвитку суспільства [8, с. 40]. Ч.К. Каринов вважає соціальне партнерство найважливішим інструментом сучасної соціальної політики, що передбачає взаємодію різних складових сил суспільства, насамперед – праці й капіталу, та досягнення ними взаємодії взаємоприйнятних компромісів під час

вирішення проблем, що торкаються їх інтересів [10, с. 226]. А.І. Кудряченко вважає, що соціальне партнерство – це дієва форма регулювання соціально-трудових відносин, яка постала внаслідок еволюції суспільства і в результаті якої непримиримі класові протистояння трансформуються у протиріччя та конфлікти значно нижчого рівня, що вирішуються організаціями-профспілками й об'єднаннями роботодавців за умов контролю держави [9, с. 135].

Інша група дослідників пропонує розуміти під соціальним партнерством механізм узгодження інтересів різних соціальних груп. Т.О. Сергіна пропонує визначати соціальне партнерство як механізм узгодження інтересів різних соціальних груп та систему колективних дій, які здійснюються з метою досягнення соціального миру і суспільного консенсусу під час вирішення суспільно значимих питань [11, с. 58]. Н.В. Піроженко досліджує соціальне партнерство як складову частину соціального механізму демократичного урядування. Сутність соціального партнерства, на її думку, полягає в налагодженні конструктивної взаємодії між трьома силами, які діють у специфічній сфері, в межах якої формуються, змінюються і функціонують певні види діяльності, що визначають ту чи іншу сторону партнерства, легітимізуючи й інституціоналізуючи її. Саме на таку співпрацю націлена запропонована автором концептуальна модель міжсекторного соціального партнерства, що передбачає конструктивне партнерство двох або трьох секторів для вирішення соціальних проблем, задоволення суспільних потреб й інтересів, «вигідне» для кожної зі сторін окремо, а також у цілому для мешканців території, де воно реалізується [13, с. 11].

Існує позиція щодо розуміння соціального партнерства як певної системи суспільних відносин. В.А. Міхеев визначає соціальне партнерство як цивілізовану систему суспільних відносин, що забезпечує узгодження та захист інтересів працівників, роботодавців, підприємців, органів державної влади, місцевого самоврядування на основі договорів, угод, досягнення консенсусу з найважливіших напрямків соціально-економічного та політичного розвитку [14, с. 16]. Подібної позиції дотримується й Л.І. Сергєєва [15, с. 45]. Л.І. Бисторова пропонує розуміти під соціальним партнерством і особливу систему відносин, що виникають між найманими працівниками та роботодавцями за посередницької ролі держави з узгодження економічних інтересів у соціально-трудовій сфері та врегулювання соціально-трудових конфліктів, і соціальне явище, що відображає та реалізує потребу суспільства в дотриманні балансу інтересів взаємодіючих суб'єктів в усіх сферах суспільного життя [16, с. 51]. А. Колот пропонує соціальне партнерство визначати як особливий

тип відносин у соціально-трудовій сфері, який передбачає застосування різноманітних форм і методів узгодження інтересів найманих працівників, роботодавців і їхніх представницьких органів, прагнення до спільних домовленостей, договору, досягнення консенсусу, опрацювання і спільну реалізацію заходів з різноманітних напрямів соціально-економічного розвитку [17, с. 175].

На різноаспектності розуміння сутності соціального партнерства наголошує інша група дослідників. Досить оригінальну позицію в цьому зв'язку висловлює Н.Г. Діденко. Вчена дійшла висновку, що соціальне партнерство варто розглядати з різних сторін, а саме інституціонально соціальне партнерство є механізмом узгодження інтересів різних соціальних груп; системою колективних дій, які здійснюються для досягнення соціального миру і суспільного консенсусу; сукупністю органів, організацій, що створюються з представників різних суспільних секторів для врегулювання суспільних відносин; процесуально-соціальною взаємодією між групами і класами з різними соціально-економічними інтересами; організаційним засобом зменшення соціальних ризиків, запобігання і вирішення соціальних конфліктів; в духовно-ціннісному вимірі – ідеологією цивілізованого співжиття громадян в умовах ринкової економіки, новим типом мислення, центром якого є людина і загальнолюдські цінності [12, с. 10].

Досить цікавим з науково-теоретичної точки зору є погляд на сутність соціального партнерства, що висловлює М.М. Сунарчіна, яка пропонує розглядати його як механізм регулювання соціально-трудових відносин, як соціальний інститут, як особливий вид суспільних відносин та як ідеологію [18, с. 62].

Вітчизняна дослідниця з трудового права Н.Б. Болотіна також пропонує розглядати соціальне партнерство в юридичному значенні в трьох аспектах: як систему суспільних відносин, як принцип взаємодії суб'єктів колективних трудових відносин, як правовий інститут [19, с. 578].

Досліджуючи західну доктрину соціального партнерства, І.Я. Кісельов наголошує, що вона переважно розглядається як соціологічне та етичне поняття, а також як організаційний принцип, до якого входить співробітництво соціальних партнерів – сторін колективних трудових відносин [20, с. 162].

Л.С. Любохонець взагалі пропонує соціальне партнерство розглядати в широкому та вузькому розуміннях. Так, у вузькому розумінні, на думку вченого, соціальне партнерство виступає таким типом соціально-трудових відносин, який забезпечує оптимальний баланс і реалізацію інтересів найманих працівників та роботодавців, а в широкому розумінні – це суспільні відносини, що виникають між різними соціальними групами

та визначають механізм регулювання і реалізації інтересів держави, органів місцевого самоуправління, роботодавців, представників трудящих та найманих робітників [21, с. 264].

Узагальнюючи проаналізовані доктринальні інтерпретації поняття «соціальне партнерство» та нормативне визначення поняття «соціальний діалог», можна зазначити, що вони переважно застосовуються та аналізуються дослідниками у сфері економіки, соціології, політології, а в юридичній науці є об'єктом досліджень переважно фахівців у галузі трудового права, що значно звужує змістове навантаження досліджуваних правових категорій та заважає визначити можливість ефективної реалізації громадянами гарантованих конституційних прав. На законодавчому ж рівні сфера досягнення балансу інтересів між сторонами соціального партнерства чи суб'єктами соціального діалогу також звужується до соціальної, економічної та трудової сфери.

До того ж, акцентуємо увагу на тому, що в Україні нормативне визначення надається лише терміну «соціальний діалог», а термін «соціальне партнерство» в законодавстві взагалі є відсутнім. Термінологічна невизначеність соціального партнерства в чинному законодавстві стала підставою для формування в науковій спільноті різних підходів до розмежування цих термінів. Так, одні науковці фактично ототожнюють поняття «соціальне партнерство» та «соціальний діалог», інші роблять спроби розрізнити ці поняття. Зокрема, М. Сорочишин зазначає, що терміни «соціальне партнерство» і «соціальний діалог» як систему відносин між працівниками, роботодавцями, державою і органами місцевого самоврядування у сфері праці слід визнати тотожними» [22, с. 15]. Н. Лісова наголошує, що, «порівнявши тлумачення понять «соціальне партнерство» та «соціальний діалог», можна вважати їх синонімічними» [23, с. 186]. Подібної позиції дотримується і М. Коляда, обґрунтовуючи її тим, що сталась заміна поняття «соціальне партнерство» на «соціальний діалог» [24, с. 294].

Кардинально протилежної точки зору дотримуються дослідники, які вважають, що «в національному законодавстві відбулася хибна підміна понять: соціальне партнерство є метою врегулювання соціально-трудова відносин, а соціальний діалог є лише елементом системи соціального партнерства» [25, с. 226; 26, с. 29]. Вважаємо більш доцільним приєднатись до позиції вчених, які здійснюють відмежування термінів «соціальне партнерство» та «соціальний діалог», адже їх можна співвідносити як результат та процес. Тобто в демократичній державі соціальне партнерство є політико-правовим феноменом, прагненням, результатом, кінцевою метою, яку можна досягти лише за допомогою налагодження соціального ді-

алогу, який є механізмом, процесом конструктивної взаємодії визначених суб'єктів (працівників (в особі профспілок), роботодавців, органів державної влади, органів місцевого самоврядування).

Отже, пропонуємо соціальне партнерство визначати як стан суспільно-політичних відносин у демократичній соціально орієнтованій державі, що спрямований на зміцнення конституційних гарантій, задоволення суспільних потреб, дотримання балансу інтересів між працівниками, роботодавцями та державою в умовах налагодження соціального діалогу.

На відміну від соціального партнерства, соціальний діалог є процесом налагодження конструктивної взаємодії між працівниками, роботодавцями та органами публічної влади за допомогою таких форм, як колективні переговори, колективні угоди і колективні договори, взаємні консультації, примирно-посередницькі процедури та ін.

Звісно ж, існування в державі ефективної моделі соціального партнерства є неможливим без налагодження соціального діалогу. Виходячи з викладеного, вважаємо, що необхідно здійснити не тільки доктринальне відмежування «соціального партнерства» від «соціального діалогу», але й на законодавчому рівні розробити та прийняти окремий закон «Про соціальне партнерство в Україні» або принаймні доповнити чинний Закон України «Про соціальний діалог» нормою, що визначала б нормативну дефініцію соціального партнерства.

Література

1. Скрипнюк О.В. Конституція України та її функції: проблеми теорії та практики реалізації. До десятої річниці прийняття Конституції України. Київ: Академія правових наук України, 2005. 168 с.
2. Про організацію роботодавців: Закон України від 24.05.2001 р. (втрата чинності від 05.08.2012 р.) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2436-14>.
3. Про соціальне партнерство: Проект Закону № 2173 від 10.09.2002 р. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=13032.
4. Модельний закон про соціальне партнерство: Закон від 16.11.2006 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/997_g07.
5. Про соціальний діалог в Україні. Закон України від 23.12.2010 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2862-17>.
6. Проект Трудового кодексу України № 1658 від 27.12.2014 р. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=53221.
7. Гербеда С.В. Форми реалізації соціального діалогу в Україні Державне управління: удосконалення та розвиток № 6. 2012. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=434>.
8. Ермакова Ж.А., Тришкіна Н.И. Формы социального-экономического партнерства государства и бизнеса в регионе. *Вестник Оренбургского государственного университета*. 2011. № 8(127). С. 40–47.
9. Кудряченко А.И. Социальное партнерство: европейский досвід і Україна. *Стратегічні пріоритети*. № 3(8). 2008. С. 132–141.

10. Карынов Ч.К. Социальное партнерство – главный инструмент профсоюзов в защите прав трудящихся. *Наука и новые технологии*. 2011. № 4. С. 226–228.

11. Сергіна Т.О. Соціальне партнерство як ефективна форма соціальної взаємодії у попередженні соціальних ризиків, організації колективних дій. *Збірник наукових праць Донецького державного університету управління. Серія : Державне управління*. 2014. Т. 15, Вип. 287. С. 53–60.

12. Діденко Н.Г. Теоретико-методологічні засади розробки та функціонування механізмів державного управління в системі соціального партнерства : автореф. дис. ... д-ра наук з держ. упр. : 25.00.02 ; Донецький держ. ун-т управління. Донецьк, 2008. 40 с.

13. Піроженко Н. В. Механізми становлення та розвитку соціального партнерства органів публічної влади і неурядових некомерційних організацій : автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр. : спец. 25.00.02 ; Одес. регіон. ін-т держ. упр. Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. Одеса, 2007. 20 с.

14. Михеев В.А. Основы социального партнерства: теория и политика : учебник для вузов. Москва : Экзамен. 448 с.

15. Сергеева Л.И. К вопросу о научных основах социального партнерства в современной России. *Ученые записки Российского государственного социального университета*. 2012. № 11(111). С. 44–47.

16. Быстрова Л.И. Социальное партнерство как фактор оптимизации адаптационных процессов в современном обществе. *Ученые записки РГСУ*. 2012. № 11. С. 48–53.

17. Економіка праці та соціально-трудова відносина : підручник / А.М. Колот та ін. Київ : КНЕУ, 2009. 711 с.

18. Сунарчина М.М. Об участии российских профсоюзов в становлении российской модели социального партнерства. *Вестник Башкирского государственного аграрного университета*. 2005. № 6. С. 61–64.

19. Болотіна Н.Б. Трудове право України : підручник. Київ : Вікар, 2006. 725 с.

20. Киселев И.Я. Зарубежное трудовое право : учебник для вузов. Москва : Норма-инфра, 1999. 263 с.

21. Любохинець Л.С. Соціальне партнерство як інструмент регулювання соціально-трудова відносин в Україні. *Теоретичні та прикладні питання економіки*. 2013. Вип. 28. Т. 1. С. 262–270.

22. Сорочишин М.В. Правові аспекти соціального діалогу у сфері праці : автореф. дис. канд. юрид. наук. спец. 12.00.05 ; Національний університет «Одеська юридична академія», Одеса, 2012. 22 с.

23. Лісова Н. Соціальне партнерство як основа державно-громадського управління загальною середньою освітою. *Психолого-педагогічні проблеми сільської школи*. 2016. Вип. 54. С. 183–191.

24. Коляда М. Співвідношення понять «соціальне партнерство» і «соціальний діалог» у трудовому праві: теорія та практика. *Публічне право*. 2013. № 4(12). С. 291–296.

25. Арсентьева О.С. Щодо співвідношення понять «соціальний діалог» і «соціальне партнерство» в умовах реформування трудового права України. *Актуальні питання теорії і права. Збірник наукових праць*. Луганськ : Вид-во СНУ ім. В. Даля. 2009. № 15. С. 219–228.

26. Арсентьева О.С., Соболев С.Ю. Поняття, сутність і значення соціального партнерства на сучасному етапі. *Актуальні проблеми права: теорія і практика*. 2015. № 30. С. 26–36.

Анотація

Каплін С. М. Соціальне партнерство в демократичній державі: конституційно-правовий аспект. – Стаття.

У статті здійснено комплексне дослідження соціального партнерства як політико-правового феномена крізь призму доктринальних інтерпретацій, нормативного аналізу та проектних законодавчих ініціатив. Проаналізовано сутність та зміст споріднених правових категорій «соціальне партнерство» та «соціальний діалог», здійснено спробу їх розмежування, вноситься ряд пропозицій щодо вдосконалення чинного законодавства. Визначено, що для ефективної реалізації конституційного принципу побудови соціальної держави в Україні необхідно, щоб цей процес супроводжувався комплексом реформ з урахуванням узгодження інтересів публічної влади та всіх соціальних груп населення на основі розумного компромісу та розвиненої ефективної системи соціального партнерства.

Ключові слова: соціальна держава, соціальне партнерство, соціальний діалог, громадянське суспільство, працівники, роботодавці, державна влада, конституційний механізм публічної влади.

Аннотация

Каплин С. Н. Социальное партнерство в демократическом государстве: конституционно-правовой аспект. – Статья.

В статье осуществлено комплексное исследование социального партнерства как политико-правового феномена сквозь призму доктринальных интерпретаций, нормативного анализа и проектных законодательных инициатив. Проанализированы сущность и содержание родственных правовых категорий «социальное партнерство» и «социальный диалог», предпринята попытка их разграничения, вносится ряд предложений по совершенствованию действующего законодательства. Определено, что для эффективной реализации конституционного принципа построения социального государства в Украине необходимо, чтобы этот процесс сопровождался комплексом реформ с учетом согласования интересов публичной власти и всех социальных групп населения на основе разумного компромисса и развитой эффективной системы социального партнерства.

Ключевые слова: социальное государство, социальное партнерство, социальный диалог, гражданское общество, работники, работодатели, государственная власть, конституционный механизм публичной власти.

Summary

Kaplin S. M. Social partnership in a democratic state: a constitutional-legal aspect. – Article.

The article deals with the comprehensive study of social partnership as a political and legal phenomenon through the prism of doctrinal interpretations, normative analysis and project legislative initiatives. The essence and content of related legal categories “social partnership” and “social dialogue” are analyzed, an attempt has been made to differentiate them, some suggestions are made regarding the improvement of the current legislation. It is determined that for the effective implementation of the constitutional principle of the construction of a social state in Ukraine, it is necessary that this process be accompanied by a complex of reforms, taking into account the reconciliation of the interests of public authorities and all social groups of the population on the basis of a reasonable compromise and developed an effective system of social partnership.

Key words: social state, social partnership, social dialogue, civil society, workers, employers, state power, constitutional mechanism of public authority.